

Brüssel, 5.7.2017
COM(2017) 368 final

KOMISJONI TEATIS

**ühise kalanduspoliitika olukorra ja 2018. aasta kalapüügivõimalusi käsitleva
konsultatsiooni kohta**

{SWD(2017) 256 final}

1. SISSEJUHATUS

Käesolevas teatises antakse ülevaade ühise kalanduspoliitika (ÜKP) olukorrast. Teatises antakse aru edusammudest, mis on tehtud säästva kalapüügi saavutamiseks ja selle tagamiseks, et mere bioloogiliste ressursside kasutamisel taastatakse ja säilitatakse püütavate liikide populatsioonid maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tagamiseks vajalikust kõrgemal tasemel, mis omakorda aitab saavutada 2020. aastaks Euroopa meredes hea keskkonnaseisundi¹. Teatises vaadeldakse kalavarude seisundi muutusi, ELi laevastiku olukorda, lossimiskohustuse järkjärgulist kasutuselevõttu ja detsentraliseerimise edenemist². Samuti on teatises esitatud põhimõtted, millest lähtuti 2018. aasta kalapüügivõimalusi käsitlevate komisjoni ettepanekute koostamisel. Liikmesriikidel, nõuandekomisjonidel, muudel sidusrühmadel ja üldsusel palutakse esitada ettepanekud nende poliitikasuundade kohta.

2. SÄÄSTVA KALAPÜÜGI SAAVUTAMISEKS TEHTUD EDUSAMMUD

Viimastel aastatel on ÜKP 2013. aasta reformi elluviimisel tehtud märkimisväärsed edusamme.

- **Maksimaalse jätkusuutliku saagikuse eesmärgi täitmine.** Kalanduse teadus-, tehnika- ja majanduskomitee (STECF) viimase, 2015. aasta andmetel põhineva hinnangu³ kohaselt kasutatakse Atlandi kirdeosas hinnatud 66 kalavarust 39 kalavaru sellise kalastussuremuse piires, mis tagab maksimaalse jätkusuutliku saagikuse (F_{MSY}) (st 59 %, eelneval aastal 52 %). Keskmine kalastussuremus on stabiliseerunud ja on nüüd ligikaudu 1,0. Kooskõlas maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tasemega kehtestatud lubatud kogupüük kasvas 2017. aastal 44ni, moodustades 61 % Atlandi kirdeosa kogupüügist.
- **Kalavarude taastamine.** Atlandi kirdeosa varude biomass suurenes 35 % ajavahemikul 2003–2015.
- **Üldiste majandustulemuste paranemine.** 2014. aastal oli ELi laevastiku puhaskasum rekordiline 770 miljonit eurot ehk 2013. aasta näitajast (500 miljonit eurot) poole võrra suurem.
- **Parem tasakaal püügivõimsuse ja püügivõimaluste vahel.** Viimastel aastatel on püügivõimsuse ja püügivõimaluste vaheline tasakaal kogu ELi laevastikus paranenud. Ajavahemikul 2007–2015 vähenes ELi kalalaevastiku võimsus järkjärgult: kalalaevade arv vähenes 6 %, mootorivõimsus 14 % ja tonnaaž 24 %.
- **Mitmeaastaste kavade väljatöötamine kooskõlas reformitud ÜKPga.** Pärast seda, kui eelmisel aastal võeti vastu Läänemere kava, tegi komisjon ettepaneku mitmeaastaste kavade kohta seoses Põhjameri põhjalähedaste kalavarudega⁴ ja Aadria mere väikeste pelaagiliste liikidega⁵.

¹ Direktiiv 2008/56/EÜ, ELT L 164, 25.6.2008, lk 19.

² 11. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1380/2013 (ELT L 354, 28.12.2013) artikli 15 lõikega 14 ja artikli 22 lõikega 4 nõutud komisjoni aastaaruanded lossimiskohustuse rakendamise kohta ning püügivõimsuse ja püügivõimaluste vahelise tasakaalu kohta on esitatud komisjoni talituste töödokumendis, mis on lisatud käesolevale teatisele.

2017-04_STECF 17-04: „Monitoring the performance of the Common Fisheries Policy“, Ispra, Itaalia, 27.–31. märts 2017.

⁴ COM(2016) 0493 final – 2016/0238 (COD).

⁵ COM(2017) 097 final – 2017/043 (COD).

- **Juhtimise detsentraliseerimine.** ÜKP juhtimine on selgelt muutunud vähem detsentraliseerituks, hõlmates ka mitmeaastaste kavade ja delegeeritud õigusaktide vastuvõtmist piirkondadeks jaotamise põhimõttest lähtudes.
- **Vahemere ja Musta merega seotud kohustused.** Keskkonnaalase, majandusliku ja sotsiaalse jätkusuutlikkuse saavutamiseks on jõutud olulistele poliitilistele kokkulepetele – Vahemere puhul MedFish4Ever ministrite deklaratsiooniga⁶ ja Musta mere puhul Bukaresti deklaratsiooniga⁷.

Vaatamata nendele edusammudele on vaja teha veelgi rohkem tööd eelkõige selleks, et vähendada Vahemerel toimuva ülepüügi kõrget taset ja selliste üksikute kalavarude arvu, mida kasutatakse Atlandi kirdeosas üle F_{MSY} taseme, ning et rakendada lossimiskohustust.

2.1. F_{MSY} saavutamisel tehtud edusammud

Jätkuvalt on tehtud edusamme, et saavutada kalavarude tasemed, mis oleksid kooskõlas F_{MSY} ⁸ tasemega. Kõigis lubatud kogupüügiga hõlmatud piirkondades on F_{MSY} taset ületava püügi määr tunduvalt vähenenud. 2015. aastal oli kalapüük F_{MSY} tasemega võrreldes 99 % (2003. aastal oli see 158 % ja 2008. aastal 129 %). Üldiselt on liigkasutus kõikides piirkondades oluliselt vähenenud (välja arvatud Vahemeri ja Must meri).

Üksikasjalikum jaotus on esitatud allpool.

Kalavarude puhul, mille üle peavad rannikuriigid konsulteerima, suurenes hariliku makrelli lubatud kogupüük 2016. aastal 14 %. Osaliste (EL, Norra ja Fääri saared) vahel kokku lepitud pikaajalise majandamiskava kohaldamise tulemusel said kõik kalapüügist huvitatud osalised kalapüügivõimalused, mis on veidi üle 1 miljoni tonni. Käesoleval aastal tehakse võrdlusanalüüs. Põhjaaputassuu lubatud kogupüük kehtestati kooskõlas F_{MSY} tasemega ja see tõusis järsult 1,3 miljoni tonnini. Asjaomased rannikuriigid leppisid kokku põhjaaputassuud käsitlevas uues strateegias, mis on kooskõlas F_{MSY} tasemega. Atlandi-Skandinaavia heeringa puhul leppisid kõik osalised kokku üldises püügi piirnормis, mis jääb F_{MSY} tasemest allapoole (kooskõlas strateegiaga, mis kehtib alates 1999. aastast). See võimaldas suurendada Atlandi kirdeosa lubatud kogupüüki märkimisväärselt ehk peaaegu 650 000 tonnini.

Läänemere 2017. aasta lubatud kogupüügi puhul on järgitud mitmeaastast kava⁹. Heeringa ja atlandi merilesta lubatud kogupüük on kooskõlas F_{MSY} tasemega; kilu ja lõhe lubatud kogupüük on F_{MSY} tasemest allpool. Lääneosa tursavaru olukord annab põhjust muretsemiseks ja seepärast vähendati selle lubatud kogupüüki 2017. aastaks 56 %. Kõnealuse kalavaru taastamiseks on võetud muid kõrvalmeetmeid. Lubatud kogupüügi vähendus võeti vastu idaosa tursavaru puhul (25 %) ja Soome lahe lõhevaru puhul (20 %) ettevaatusprintsipi alusel ning Riia lahe räimevaru puhul (11%). Põhibasseini lõhe puhul

⁶ <https://ec.europa.eu/fisheries/sites/fisheries/files/2017-03-30-declaration-malta.pdf>

⁷ Vahemere üldine kalanduskomisjon (GFCM) korraldas Musta mere kalanduse juhtimise kohta 2016. aasta oktoobris kõrgetasemelise kohtumise. Konverentsil võeti vastu Bukaresti deklaratsioon, milles rõhutati, et rannikupiirkonna riikidel on vaja ühiseid ja koostööl põhinevaid lähenemisviise, et lahendada Musta mere kalapüügiga seotud probleeme.

⁸ 2017-04_STECF 17-04.

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuli 2016. aasta määrus (EL) 2016/1139, millega kehtestatakse Läänemere tursa-, räime- ja kiluvarude majandamise ja nende varude püügi mitmeaastane kava, muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 2187/2005 ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1098/2007 (ELT L 191, 15.7.2016, lk 1).

on lubatud kogupüük kooskõlas maksimaalse jätkusuutliku saagikusega ja jäänud viimastel aastatel samaks; koos teatamata püügikoguste vähendamise ja jõgedega seotud riiklike meetmetega on see aidanud suurendada tagasipöörduvate kudekalade arvu.

Põhjamere kalavarude olukord paraneb jätkuvalt: 59 % lossitavatest kogustest pärineb säästlikult majandatud kalavarudest. Kooskõlas F_{MSY} tasemega on hariliku merikeele lubatud kogupüük suurenenud 21 % ja salehomaaride lubatud kogupüük on suurenenud 46 %. Põhjaatlanti süsikat püütakse allpool F_{MSY} taset; selle lubatud kogupüük on 53 % suurem. Kooskõlas F_{MSY} -alase nõuandega vähendati kilttursa lubatud kogupüüki 45 %. Eeldatakse siiski, et tänu juurdekasvu paranemisele viimastel aastatel see kalavaru suureneb. Nii turska kui ka merlangi püütakse jätkuvalt veidi üle F_{MSY} taseme, kuid kõnealused püügitasemed on kooskõlas näitajaga $MSY B_{TRIGGER}$. Merilesta ja harilikku merikeelt püütakse alla F_{MSY} taseme.

Loodepiirkonna vetes suureneb jätkuvalt põhjapoolse merluusi varu ja lubatud kogupüük on kasvanud 10 % kooskõlas F_{MSY} tasemega. Kõnealune kalavaru ulatub nüüdseks kaugemale Põhjamerre. Keldi mere ja Iiri mere heeringavarud on ohututes bioloogilistes piirides, kuid nende lubatud kogupüüki on vastavalt 6 % ja 10 % kärbitud, mis kajastab kõnealuste varudega seotud suundumusi. Salehomaaride lubatud kogupüük VII püügipiirkonnas on suurenenud 9 % ja suurim kasv on 68 % Porcupine'i madalal. Hariliku merikeele lubatud kogupüük La Manche'i idaosas on vähenenud 16 % kooskõlas kalandussektori esitatud kalavarude majandamise mudeliga, mille STEFC on heaks kiitnud; kõnealuse püügi kohta on kehtestatud täiendavad kaitsemeetmed. Läänepoolse stauriidivaru lubatud kogupüük on langenud 23 %.

Šotimaa läänepoolsetes vetes pärineb 63 % lossitud kogustest säästlikult majandatud kalavarudest. Iiri meres on see näitaja 55 %. Viimase puhul esineb endiselt tõsisel probleeme, kuna nii tursa- kui ka merlangivarud on oluliselt vähenenud. Tursa kalastussuremus ületab tunduvalt F_{MSY} taset. Merlangi püütakse nüüd tublisti alla F_{MSY} taseme, kuid see varu ei näita veel mingeid taastumise märke.

Keldi mere puhul on 37 % lossitud kogustest jätkusuutlikes piirides. Tursa, kilttursa ja merlangi segapüük on kalapüügivõimaluste kehtestamisel jätkuvalt probleem. Merlangi ja kilttursa lubatud kogupüük on kasvanud vastavalt 21 % ja 7 %, samas kui tursa lubatud kogupüük on vähenenud 38 %. Merlangi püütakse alla F_{MSY} taseme ja kiltturska üle F_{MSY} taseme, kuigi kalavaru seisund ületab näitajat $MSY B_{TRIGGER}$. Keldi mere tursavaru on vähenenud ja seda püütakse üle F_{MSY} taseme. Keeruline on see, et turska püütakse mitmesuguse segapüügi käigus, kus tursa selektiivne püük tähendaks ka teiste sihtliikide väiksemat püüki.

Ibeeria ranniku ja Biskaia lahe puhul pärineb 68 % lossitud üldkogustest säästlikult majandatud kalavarudest. Euroopa merikuradi lubatud kogupüük on suurenenud 54 % kooskõlas F_{MSY} -alase nõuandega. Juba mõned aastad on Biskaia lahe hariliku merikeele suhtes kohaldatud kalandussektori esitatud kalavarude majandamise mudelit, mis on STECFi hinnangul jätkusuutlik. Tänu sellele kalandussektori algatusele ei muudeta 2017. aasta lubatud kogupüüki. Megrimi puhul (Biskaia laht ja läänepiirkonna veed), mille kohta Rahvusvaheline Mereuurimise Nõukogu (ICES) andis F_{MSY} -alast nõu esimest korda, vähendati lubatud kogupüüki veerandi võrra. Uusmeremaa merluusi lubatud kogupüük on veidi vähenenud, kuid seda kalavaru püütakse endiselt üle F_{MSY} taseme. Euroopa anšoovist püütakse Biskaia lahes säästvalt ja stauriidivaru on IX püügipiirkonnas ohututes bioloogilistes piirides; selle lubatud kogupüük on kasvanud 7 %.

Süvamere kalavarude püügi võimalused moodustavad ELis lossitud üldkogustest vähem kui 1 %. Need kehtestatakse kaheaastase tsüklina ning 2017. ja 2018. aasta lubatud kogupüük on juba kindlaks määratud. Kalju-tömppeakala lubatud kogupüük loodepiirkonna vetes on kindlaks määratud vastavalt F_{MSY} tasemele. Kõikide muude kalavarude puhul on andmed ja hinnangud piiratud. Mõne varu puhul esineb tõsisid probleeme, võttes arvesse nende madalat saagikust.

Vahemere ja Musta mere puhul on F_{MSY} taseme saavutamine endiselt keeruline mitmel põhjusel:

- suur arv väikesemahulise püügiga tegelevaid laevu, mille puhul on saagiga (lossimised ja tagasiheide) seotud kontrollimise, nõuete täitmise tagamise, järelevalve ja aruandluse meetodid ebapiisavad;
- kalanduse liigirohkus;
- kalavarude jagamine liikmesriikide ja mitteliikmesriikide vahel, mis muudab ÜKP eesmärkide järgimise keerulisemaks, ja
- asjaolu, et igal aastal hinnatud kalavarude arv (umbes 35) on eeldatavalt väga väike.

Vahemere puhul ületab ülepüügi üldine tase F_{MSY} taseme keskmiselt 2–3 korda¹⁰. Vaatamata sellele, et olukord on viimasel ajal paranenud, on mitme kalavaru seisund jätkuvalt teadmata. Merluusi, hariliku meripoisuri,¹¹ mustkõht-merikuradi ja põhjaputassuu praegune kalastussuremuse määr on kuni kuus korda suurem kui F_{MSY} tase. Komisjon teeb tööd selle nimel, et parandada kõiki asjaomaseid kalavarusid käsitlevate andmete kogumist ning on palunud STECFilt soovitusi uute varude kohta¹².

Mõnes Vahemere püügipiirkonnas kasutatakse kalavarusid F_{MSY} tasemele vastaval määral ning laevastike tegevus liigub õiges suunas, eelkõige lossimisest seoses (Türreeni mere lõuna- ja keskosa süvameregarneel ning harilik meripoisur).

Eelnevat arvestades on vaja teha kestvaid jõupingutusi, et järgida ÜKP eesmärki saavutada 2020. aastaks F_{MSY} tase kõikide kalavarude puhul. See tähendab koostööd ELi rahvusvaheliste partneritega Vahemere üldise kalanduskomisjoni (GFCM) raames, suuremate jõupingutuste tegemist riiklike majandamiskavade ajakohastamiseks ja järgmise põlvkonna mitmeaastastes majandamiskavades piisava ambitsioonikuse ülesnäitamist. Samuti on vaja teha rohkem tööd

- koostöö tihendamiseks merebasseinide piires, nt Lioni lahes;
- põhjalike üleminekuaja kaitsemeetmete vastuvõtmiseks äärmiselt ülepüütud kalavarude puhul;
- sellistele eesmärkidele ja sihtidele tuginemiseks ja nende elluviimiseks, milles lepidi kokku 2017. aasta märtsis Malta MedFish4Ever ministrite deklaratsioonis, milles käsitletakse andmete kogumist, teaduslikku hindamist, ökosüsteemipõhist kalavarude majandamist, võitlust ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügiga (ETR-kalapüük), jätkusuutlikku väikesemahulist kalapüüki ja kooskõlastamist Vahemere piirkonnas;
- Musta mere piirkonnas, kus tuleks tõsiste probleemide lahendamiseks, sh ETR-kalapüügiga võitlemiseks, kasutada 2016. aasta oktoobri Bukaresti deklaratsiooni.

¹⁰ Täpsemalt vt komisjoni talituste töödokument.

¹¹ Välja arvatud Türreeni mere lõuna- ja keskosa harilik meripoisur.

¹² (STECF) – Mediterranean assessments 2016-part 2 (STECF-17-06).

Rahvusvahelise Atlandi Tuunikala Kaitse Komisjoni (ICCAT) raames¹³ võeti vastu Atlandi ookeani idaosa ja Vahemere hariliku tuuni lubatud kogupüük 2017. aastaks. See lubatud kogupüük kajastab parimat kättesaadavat teadusteavet, mis põhineb kalavarudega seotud 2014. aasta nõuannete läbivaatamisel. Kõrged biomassi tasemed – tõenäoliselt siiani kõige kõrgemad – võimaldasid suurendada lubatud kogupüüki 25 % võrreldes 2016. aastaga.

2016. aasta novembris lepitati ICCATi raames kokku ka soovitusel, millega kehtestatakse mitmeaastane taastamiskava mõõkkala jaoks alates 2017. aastast eesmärgiga saavutada 2031. aastaks vähemalt 60 % tõenäosusega biomassi tase, mis vastab maksimaalsele jätkusuutlikule saagikusele (B_{MSY}). Kavas kehtestati 2017. aastaks lubatud kogupüügiks 10 500 tonni. Tegemist on märkimisväärse edasiminekinga, kuna mõõkkala on Vahemeres üks ülepuutumaid kalaliike.

Mustal merel hariliku kammelja püügi suhtes on GFCMi lepinguosalisel ja koostööd tegeval mittelepinguosalisel võtnud kohustuse alates 2018. aastast mitte ületada aastatel 2013–2015 eraldatud kalapüügivõimaluste taset¹⁴. Riigid, kes ei kohalda kvoodisüsteemi, ei ületa aastatel 2013–2015 kasutatud püügimahtu ega püügikoormuse taset.

2.2. Biomassiga seotud suundumused

Nii ICES kui ka STECF annavad teavet kudekarja biomassi suundumuste kohta Atlandi kirdeosas ja STECF annab teavet ka Vahemere kohta. Analüüs näitab, et keskmine biomass Atlandi kirdeosas oli 2015. aastal 35 % suurem kui 2003. aastal. Puudulike andmetega kalavarude puhul võib täheldada vähem ilmset kasvusuundumust. Vahemere keskmine biomass seevastu vähenes 20 % ajavahemikul 2003–2014.

Ohututes bioloogilistes piirides kalavarude protsendimäär on ka Atlandi kirdeosas suurenenud. 2015. aasta liigituse järgi oli 68 % kalavarudest ohututes bioloogilistes piirides. See on peaaegu kaks korda rohkem kui 2003. aasta näitaja, mis oli 35 %.

2.3. ELi laevastiku majandustulemused

STECFi esitatud viimane iga-aastane majandusaruanne kinnitab, et ELi laevastiku majandustulemused on viimastel aastatel oluliselt paranenud. Esialgsed andmed 2015. aasta kohta viitavad paranemise jätkumisele ning 2016. ja 2017. aasta majandusprognoosid on endiselt optimistlikult. ELi laevastiku kogulisandväärtus, st kalandussektori panus majandusse palkade ja brutokasumi näol ulatus 2014. aastal 3,7 miljardi euron. See on varasemate aastatega võrreldes märkimisväärne suurenemine. Keskmine palga ELi laevastikus on samuti viimastel aastatel kasvanud, kuid üldine tööhõive kahaneb jätkuvalt.

¹³ ICCATi soovitus 14-04, millega muudetakse soovitus 13-07, et kehtestada Atlandi ookeani idaosas ja Vahemeres hariliku tuuni varude taastamise mitmeaastane kava, mis võetakse ELi õigusesse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. septembri 2016. aasta määrusena (EL) 2016/1627, milles käsitletakse Atlandi ookeani idaosas ja Vahemeres hariliku tuuni varude taastamise mitmeaastast kava ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 302/2009 (ELT L 252, 16.9.2016, lk 1).

¹⁴ Soovitus GFCM/40/2016/6 hariliku kammelja püügi teadusliku seire, majandamise ja kontrolli kohta Mustal merel (GSA 29).

Üldiselt tundub, et majandustulemuste paranemine tuleneb a) tulude suurenemisest ja b) vähenenud või stabiilsetest püügikuludest. Kulused on mõjutanud suhteliselt madalad kütusehinnad ning kütusekulu ja kütusekasutuse intensiivsuse vähenemine, kuna mitme ELi laevastiku tegevus on nüüd tõhusam. Vaatamata nendele üldistele edusammudele on majandustulemused piirkondades, liikmesriikides ja püügipiirkondades väga erinevad. Põhjamere ja Atlandi kirdeosa laevastike majandustulemused on paremad kui Vahemere ja Musta mere laevastikel. Hiljutised uuringud ja teaduslikud väljaanded¹⁵ osutavad sellele, et ELi laevastik võiks oma majandustulemusi oluliselt parandada, kui kõikide püütavate kalavarude biomass taastataks maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tasemeni. Nende põhjal võib ka öelda,¹⁶ et mida kiiremini kalastussuremust vähendatakse F_{MSY} tasemeni, seda varem hakkab ELi laevastiku kasum kasvama.

2.4. Detsentraliseerimine

Uus ÜKP toetab kalavarude majandamise detsentraliseerimist, mis hõlmab piirkondlike mitmeaastaste kavade ja delegeeritud õigusaktide väljatöötamist piirkondadeks jaotamise põhimõttest lähtudes.

2.4.1. Mitmeaastased kavad

Mitmeaastased kavad on üks peamine vahend, mille abil saavutada uue ÜKP eesmärged. Need sisaldavad muu hulgas maksimaalset jätkusuutlikku saagikust tagava kalapüügi eesmärki ja selle eesmärgi saavutamise tähtaega ning lossimiskohustuse rakendamise meetmeid ja vajaduse korral parandusmeetmete võtmist tagavat mehhanismi.

Oluline samm selles suunas astuti Läänemere mitmeaastase kava vastuvõtmisega 2016. aastal. Õigusloomealane tegevus käib seoses mitmeaastaste kavadega, mis käsitlevad Põhjamere põhjalähedasi liike ja Aadria mere pelaagilisi liike.

3. augustil 2016 esitas komisjon ettepaneku Põhjamere põhjalähedasi kalavarusid käsitleva mitmeaastase kava kohta. Ettepaneku eesmärk on tagada, et kalavarusid püütakse jätkusuutlikul tasemel, ja selles järgitakse samasid põhimõtteid nagu Läänemere kava puhul.

2017. aasta veebruaris võttis komisjon vastu ettepaneku mitmeaastase kava kohta, mis käsitleb väikeste pelaagiliste liikide majandamist Aadria meres. Aadria mere anšoovise- ja sardiinivarusid on pidevalt hinnatud ülepüütuks ning nende biomass on hinnanguliselt kõigi aegade madalaimal tasemel. Viimaste teaduslike nõuannete kohaselt valitseb suur oht, et anšoovise- ja sardiinivarud hävivad, kui midagi ei võeta kiiresti ette¹⁷. Esitatud kavas kehtestatakse mõlema kalavaru jaoks kalastussuremuse sihttasemed. See tähendab, et väikeste pelaagiliste liikide majandamisel hakatakse lähtuma kindlaksmääratud kalapüügivõimalustel põhinevast lähenemisviisist.

¹⁵ „The Sunken Billions Revisited: Progress and Challenges in Global Marine Fisheries“, Maailmapank; „Sustainability now or later? Estimating the benefits of pathways to maximum sustainable yield for EU Northeast Atlantic fisheries“, Marine Policy 72 (2016), lk 40–47.

¹⁶ Nende simulatsioonide puhul hoitakse peamised välistegurid (nt keskkonnatingimuste kõikumine) või majandustegurid (nt kütus) muutumatuna.

¹⁷ GFCMi seminar majandamisstrateegia hindamise kohta, veebruar 2017.

2.4.2. Piirkondadeks jaotamise põhimõttest lähtuvad delegeeritud õigusaktid

ÜKPga kehtestati piirkondadeks jaotamise põhimõte, et kujundada mitmeid delegeeritud õigusaktidega vastu võetavaid meetmeid, eelkõige kaitsemeetmeid, mida on vaja selleks, et täita liikmesriikide kohustused, mis tulenevad ELi keskkonnavaladest õigusaktidest ja tagasiheitekavadest. Kui kohaldatakse piirkondadeks jaotamist, siis võivad otsese majandamishuviga ELi liikmesriigid esitada komisjoni delegeeritud õigusaktide vastuvõtmiseks ühiseid soovitusi.

Piirkondadeks jaotamine on mänginud olulist rolli lossimiskohustuse järkjärgulisel kasutuselevõtmisel, kus liikmesriikide ühiseid soovitusi on arvesse võetud 15 tagasiheitekavas, millest mõni on kiirendanud lossimiskohustuse järkjärgulist kasutuselevõttu võrreldes õigusaktides sätestatud tähtaegadega. Kõnealused kavad sisaldavad lossimiskohustuse rakendamise üksikasju, sealhulgas erandeid, kui seda toetavad teaduslikud nõuanded.

Ühiseid soovitusi, mis käsitlevad ÜKP määruse artikliga 11 kooskõlas olevaid piirkondlikke kalandusalaseid kaitsemeetmeid, on saatnud väiksem edu, kuid Põhjamere ja Läänemere kohta on neid komisjonile esitatud seitse. Vahemere piirkonda käsitleva 2017. aasta märtsi ministrite deklaratsiooni põhisõnum on kohustumine teha rohkem, et luua ka selles merepiirkonnas merekaitsealasid.

Nõuandekomisjonidel ning kalandussektori ja teiste huvirühmade esindajatest koosnevatel sidusrühmade organisatsioonidel (suhtes 60/40) on olnud piirkondadeks jaotamisel keskne roll. Nende ülesanne on esitada komisjonile ja liikmesriikidele soovitusi ja teavet kalavarude majandamise ning kalanduse ja vesiviljeluse sotsiaal-majanduslike ja kaitsealaste aspektide kohta. Liikmesriigid peavad konsulteerima nõuandekomisjonidega ühiste soovitude üle, mida nad piirkondadeks jaotamise põhimõtte alusel koostavad. Kokkuvõttes suurenes soovitude arv ajavahemikul 2013–2016 rohkem kui kolmandiku võrra. Lisaks on reformitud ÜKP tulemusel loodud uutest nõuandekomisjonidest kolm – Musta mere, turgude ja vesiviljeluse oma – nüüd täielikult toimivad, kaasates ELi konsultatsioonidesse ja otsustusprotsessi rohkem sidusrühmi.

2.5. Lossimiskohustus

Praegu kohaldatakse lossimiskohustust kogu Läänemerel ja Mustal merel toimuva püügi suhtes ning kõikides liidu vetes püütavate pelaagiliste ja töenduslike liikide suhtes. Kui vaadata üksikute piirkondade olukorda, siis Põhjameres on lossimiskohustusega hõlmatud 82 % lubatud kogupüügist. Loodepiirkonna vetes on see näitaja 86 % ja edelapiirkonna vetes 77 %. Lossimiskohustusega hõlmatud põhjalähedaste liikide mahust lähtudes on see näitaja Põhjamere puhul 28 %, loodepiirkonna vete puhul 46 % ja edelapiirkonna vete puhul 27 %. Kui lossimiskohustuse rakendamine on loodepiirkonna põhjalähedaste liikide puhul hästi edenenud, siis Põhjamere ja edelapiirkonna vete põhjalähedaste liikide puhul on vaja teha suuremaid kooskõlastatud jõupingutusi.

Vahemeres, kus lossimiskohustusega on hõlmatud liigid, mille suhtes kohaldatakse kalavarude kaitseks kehtestatud alammõõdusid, kuulub praegu lossimiskohustuse alla 29 % lossitud üldkogusest. Püügiliikide alusel on see näitaja 82 % väikeste pelaagiliste liikide puhul ja 17 % põhjalähedaste liikide puhul (sh limused). Suurema osa väikeste pelaagiliste liikide püügi suhtes kohaldatakse lossimiskohustust, kuid on vaja veel tööd teha, et hõlmata 2019. aastaks lossimiskohustusega paremini ka põhjalähedasi liike.

Musta mere puhul hõlmab lossimiskohustus alates 2017. aastast kogu selliste liikide püüki, mille kohta on kehtestatud lubatud kogupüük (st kilu ja harilik kammeljas).

Komisjon peab esitama igal aastal aruande konkreetse teabega lossimiskohustuse rakendamise kohta¹⁸. Esimene aruanne võeti vastu aastal 2016¹⁹ ning see sisaldas pelaagiliste liikide ja Läänemere puhul kehtivat lossimiskohustust aastal 2015. Käesolevale teatisele lisatud komisjoni talituste töödokumendis sisalduvas teises aruandes on esitatud ajakohastatud teave lossimiskohustuse rakendamise kohta 2016. aastal, kui tagasiheitekeeldu laiendati ka mõne Põhjamere ja Atlandi ookeani põhjalähedase liigi püügile. See põhineb liikmesriikidelt, nõuandekomisjonidelt ja Euroopa Kalanduskontrolli Ametilt (EFCA) saadud teabel.

Üldiselt on liikmesriikidelt saadud aruannetes välja toodud mitmeid probleeme, mille lahendamiseks on vaja kalandussektori ja haldusasutuste kooskõlastatud jõupingutusi. Komisjon püüab arutada liikmesriikide ja sektoriga, kuidas kasutada olemasolevaid vahendeid selleks, et vähendada püüki piiravate liikide mõju ja lahendada probleeme, mis on seotud alamõõdulise saagi turustamisega. Samuti peaksid kalandussektor ja liikmesriigid tegema rohkem tagasiheidet käsitlevate andmete parandamiseks, et hinnata lossimiskohustuse praktilist mõju ning kehtestada vajalikud kontrolli- ja nõuete täitmise tagamise vahendid.

3. ETTEPANEKUD 2018. AASTA LUBATUD KOGUPÜÜGI KOHTA

2018. aasta kalapüügivõimalused lähtuvad ÜKP eesmärkidest ja põhinevad parimatel kättesaadavatel teaduslikel nõuannetel²⁰. Kui teaduslikud nõuanded puuduvad, kohaldab komisjon ettevaatusprintsipi kooskõlas ühise kalanduspoliitika eesmärkidega.

3.1. Kalavarud, mida on hinnatud maksimaalse jätkusuutliku saagikuse seisukohast

Selleks et saavutada ÜKP eesmärgid, peab F_{MSY} tasemel püütud kalavarude osakaal suurenema. Nagu eelmistelgi aastatel, kavatseb komisjon teha ettepaneku lubatud kogupüügi kohta, mis on kooskõlas F_{MSY} taseme saavutamise järgmisel aastal, milleks on käesoleval aastal tehtud kalapüügivõimaluste ettepanekute puhul 2018. aasta. See aitab ÜKP raames kehtiva juriidilise kohustuse täitmisele järk-järgult lähemale jõuda. Selleks peab nõukogu siiski oma otsused kõnealuse lähenemisviisiga ühtlustama. F_{MSY} taseme seisukohast hinnatud kalavarude puhul kavatseb komisjon kasutada kättesaadavaid väärtusi seni, kuni on vastu võetud F_{MSY} vahemikega mitmeaastased kavad.

ELi mittekuuluvatest riikidest partneritega püüab komisjon nendega jagatavate, maksimaalse jätkusuutliku saagikuse seisukohast hinnatud kalavarude puhul jätkuvalt jõuda kokkuleppele, järgides sama lähenemisviisi. Piirkondlike kalandusorganisatsioonide kaudu majandatavate varude puhul järgib komisjon nõukogu

¹⁸ Määruse (EL) nr 1380/2013 (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta määrusega (EL) 2015/812) artikli 15 lõige 14 (ELT L 133, 29.5.2015).

¹⁹ COM(2016) 396 final.

²⁰ ICESi ning vajaduse korral STECFi ja GFCMi teadusliku nõuandekomitee nõuanded.

sätestatud juhiseid piirkondlike kalandusorganisatsioonidega peetavate läbirääkimiste kohta, lähtudes samadest standarditest ja põhimõtetest nagu ELi varude puhul.

3.2. Mitmeaastaste kavadega hõlmatud kalavarud

Läänemere mitmeaastases kavas (ainus pärast uue ÜKP jõustumist vastu võetud kava) on esitatud kalastussuremuse sihtvahemikud, mis on kooskõlas maksimaalse jätkusuutliku saagikuse saavutamise, ja selle alusel tehakse ettepanekud 2018. aasta lubatud kogupüügi kohta Läänemeres. Need teaduslike nõuannete põhjal kehtestatud vahemikud hõlmavad kõiki kalastussuremuse tasemeid, mille tulemuseks on selline biomassi tase, mis võimaldab saavutada maksimaalse jätkusuutliku saagikuse pikemas perspektiivis.

Tuleks kohaldada mitmeaastaseid kavasid, mis võeti vastu enne ÜKP jõustumist 2014. aastal ja mis võimaldavad kehtestada kalapüügivõimalused vastavalt F_{MSY} tasemele 2018. aastal. Kavade puhul, mis ei ole enam selle eesmärgiga kooskõlas, näiteks seetõttu, et nad sisaldavad madalamat eesmärki, kavatseb komisjon võtta 2018. aastaks vastu lubatud ettepanekud kogupüügi kohta, mis on kooskõlas F_{MSY} tasemega.

3.3. Muud kalavarud

Varude puhul, mida ei ole maksimaalse jätkusuutliku saagikuse seisukohast täielikult hinnatud, kaalutakse alternatiivseid näitajaid. Lubatud kogupüügi ettepanekud kajastavad kättesaadavate teaduslike nõuannete mis tahes muudatusi, ohustamata asjaomaste varude kaitset. Sellega seoses võib ilmnedagi erinevaid juhtumeid.

3.3.1. Kalavarud, mille puhul on olemas maksimaalse jätkusuutliku saagikuse kindlaksmääramiseks vajalik asendusväärtus

Neid varusid hinnatakse suundumuste prognoosi mudelite põhjal ning ICES esitab koguselise püügisoovituse²¹. Kasutatakse samasugust lähenemisviisi nagu maksimaalse jätkusuutliku saagikuse seisukohast täielikult hinnatud varude puhul.

3.3.2. Kalavarud, mille puhul on kasutatud uuringute põhjal hinnatud suundumusi või püügi aegridu

Kui F_{MSY} seisukohast tehtud hinnang puudub, tehakse ettepanekud püügi piirnormide kohta teadusliku nõuande alusel. Nende varude puhul kasutab komisjon ICESi nõuannet ja kaalub olukorda igal üksikjuhul eraldi, järgides ettevaatusprintsipi.

3.3.3. Varud, mis on eeldatavalt stabiilsed

2013. aastal otsustas nõukogu jätta 26 kalavaru puhul lubatud kogupüügi muutmata kuni 2018. aastani, välja arvatud juhul, kui bioloogiaalase nõuande kohaselt on vaja seda teha. Üldiselt on tegemist kalavarudega, mida püütakse üksnes kaaspüügina ja mille kvoote kasutatakse vähe; nende majanduslik tähtsus on väike ja nende seisundi kohta on vähe teavet. Komisjon kavatseb jätkata selle lähenemisviisi kasutamist, välja arvatud siis, kui on olemas ICESi soovitused läbivaatamiseks. Sel juhul kaalutakse kohanduste tegemist.

²¹ F_{MSY} taseme kindlaksmääramiseks vajaliku asendusväärtuse põhjal.

3.3.4. Varud, mille kohta ei ole bioloogiaalast nõuannet

Kui bioloogiaalane nõuanne puudub, tuleks rakendada ettevaatusprintsipi kohaseid lubatud kogupüügi ettepanekuid kooskõlas ÜKP määruse artikli 2 lõikega 2. Komisjon teeb tihedat koostööd ICESiga, et jätkata vahendite täiustamist olemasolevate lünkade täitmiseks ning ettepanekute vastuvõtmiseks süstemaatilisemal, eelnevalt paremini määratletud ja läbipaistvaval viisil.

3.4. Lubatud kogupüügi kohandamine ja lossimiskohustus

Vastavalt ÜKP eeskirjadele tuleks lossimiskohustusega hõlmatud kalavarude püügi võimalused määrata kindlaks saagi, mitte lossitud koguste põhjal, ning lähtuda teaduslikest nõuannetest. Lubatud kogupüügi kohandamine on osa lossimiskohustuse rakendamise üldisest meetmepaketist. See ei tohiks ohustada F_{MSY} eesmärgi saavutamist ega suurendada kalastussuremust.

Komisjon kaalub 2018. aastast lossimiskohustusega hõlmatud kalavarude lubatud kogupüügi kohandamist, nagu ta tegi seda ka 2017. aastal. Kui valideeritud või täielikud andmed tagasiheite kohta puuduvad, kavatseb komisjon kasutada lubatud kogupüügi kohanduste arvutamisel andmete ekstrapoleerimist, kui see metoodika on STECFi nõuande alusel vastuvõetav.

Lubatud kogupüüki ei ole vaja 2018. aastal kohandada kalavarude või saagi puhul, mille suhtes jõustub lossimiskohustus 2019. aastal. Rahvusvaheliste partneritega (ELi mittekuuluvad riigid, piirkondlikud kalandusorganisatsioonid) ühiselt majandatavate kalavarude lubatud kogupüügi kohandamisel tuleb nende partneritega konsulteerida.

ICESi positiivse teadusliku hinnangu²² ja komisjoni ettepaneku alusel otsustas nõukogu 2017. aasta alguses hariliku soomuslesta ja lesta lubatud kogupüügi Põhjamerele tühistada. Paljud sidusrühmad toetasid seda sammu, mis hõlbustab lossimiskohustuse rakendamist. Seda silmas pidades on komisjon valmis arutama tulevikus ka muude lubatud kogupüükide tühistamist, kui see ei ohusta kalavarude kaitset ja ICES sellega nõustub.

4. KOKKUVÕTE

Komisjon jätkab ÜKP täielikku rakendamist ja teeb ettepaneku 2018. aasta kalapüügivõimaluste kohta vastavalt ÜKP maksimaalse jätkusuutliku saagikuse eesmärkidele. Nüüd, kus ÜKP kohane esimene mitmeaastane kava on kehtestatud, on võimalik ette valmistada selle esmatahtsa majandamisvahendi järkjärgulist kasutuselevõttu teistes ELi merepiirkondades, mis aitab saavutada ÜKP põhieesmärke.

Paljude laevastike majandustulemused paranevad jätkuvalt ning püügivõimsuse ja kalapüügivõimaluste paremaks kooskõlla viimiseks tehtud edusammud on olnud suured. Ressursside kasutamisega seoses esineb veel raskusi maksimaalse jätkusuutliku saagikuse eesmärkide saavutamisel, eriti Vahemerele ja Mustale merel. EL peab tegema rohkem valdkondades, kus edasimineku aeglane. Selle saavutamisel mängib põhirolli piirkondlik koostöö, mis tähendab põhjalikku konsulteerimist kõikide asjaomaste sidusrühmadega, nagu see on ette nähtud ÜKPs.

²² ICES, „EU request on a combined dab and flounder TAC and potential management measures besides catch limits“, 10. märts 2017.

AJAKAVA

Planeeritud ajakava on järgmine.

Millal	Mis
Juuli–september	Üldsusega konsulteerimine teatise üle
Mai/juuni/oktoober	ICESi nõuanded kalavarude kohta
26. september	Sidusrühmadega koos toimuv seminar varude olukorra kohta Läänemere lubatud kogupüügi ettepanekute vastuvõtmine
Oktoober	Kalanduse eest vastutavate ministrite nõukogu arutelu Läänemere lubatud kogupüügi üle
November	Atlandi ookeani / Põhjamere / Musta mere lubatud kogupüügi ettepanekute vastuvõtmine
Detsember	Kalanduse eest vastutavate ministrite nõukogu arutelu Atlandi ookeani / Põhjamere / Musta mere lubatud kogupüügi üle